

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **„доктор“** по: област на висше образование 3. *Социални, стопански и правни науки*, професионално направление 3.8. *Икономика*, научна специалност *Организация и управление (селско стопанство и подотрасли)*

Автор на дисертационния труд: *КИМЕТЕ ГАШИ БРАЙШОРИ*, докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „АГРОМЕНИДЖМЪНТЪТ КАТО ФАКТОР ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В КОСОВО“

Автор на становището: ПРОФ. Д-Р ВАЛЕНТИНА ЛЮБЕНОВА НИКОЛОВА-АЛЕКСИЕВА, Университет по хранителни технологии-Пловдив, област на висше образование: 3. *Социални, стопански и правни науки*, професионално направление 3.8 *Икономика*, определена за член на научното жури със заповед № 16 -520/ 22.04.2025 г. от Ректора на АУ.

1. Представяне на докторанта.

Кимете Гаши Брайшори е зачислена като докторант (в самостоятелна форма на обучение) към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на 21.05.2024 година със заповед на Ректора на АУ – РД-27-04/05.06.2024 г. Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Керанка Недева. Като докторант Кимете Гаши е изпълнила всички изисквания, планирани в индивидуалния план за обучение. Тя е участвал с 3 доклада на национални и международни научни конференции, публикувала е изискуемият брой статии в научни списания с научно рецензиране. Видно от представената „Справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ“, че докторанта има изискуемите точки за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

2. Актуалност на проблема.

Инвестирането на средства в лозаро-винарския сектор в Косово носи характеристики, отличаващи го от другите отрасли в земеделието, поради спецификите на сектора, характера на насажденията, концентрацията на значителни разходи на единица площ, дългият период на възвращаемост на инвестираните средства, преплитането на биологични с икономически процеси, спецификата на технологичните решения, както и уникалните свойства и качества на произведения продукт и добавената стойност, в процеса на достигането му до крайния потребител. Експанзията на лозовата култура в Косово, адаптирането на сортовия ѝ състав с цел производство на висококачествено грозде пораждаат необходимост от проучване на мениджмънта за постигане на икономическа устойчивост на лозарските стопанства,

тъй като от нея ще зависи бъдещото развитие на лозаро-винарския сектор на държавата. В условията на икономика, основана на конкуренцията и търсенето, проблемът за ефективно управление на лозарските стопанства се превръща в жизнено важен.

В контекста на икономическите интереси и перспективи на Косово, безспорно избраната тема на дисертацията и получените резултати обуславят нейната *актуалност и значимост*. Недостатъчните изследвания в областта на мениджмънта на стопанствата с различна специализация и интензификация, поражда необходимостта от научен труд с подобен фокус.

В тази връзка може да се заключи, че темата на дисертацията е сполучливо избрана. Тя е *изключително актуална, дисертабилна е и има голяма практическа значимост*.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Във въведението на дисертационния труд са формулирани основната цел и логически обвързаните задачи за нейното постигане. **Основната цел** на изследването е *да анализира ролята на агромениджмънта в развитието на селското стопанство в Косово*. Това включва задълбочено разглеждане на историческите и съвременните икономически теории, които оказват влияние върху селскостопанските политики, както и разбиране на ключовите предизвикателства пред сектора. Коректно са определени **обектът и предметът** на изследването, както и **основната хипотеза** на автора, според който *ефективното управление на селското стопанство е от съществено значение за повишаване на неговата конкурентоспособност и устойчивост в Косово*. Иновативните бизнес модели и стратегическото управление играят решаваща роля за адаптацията на сектора към съвременните предизвикателства и възможности. **Обект** на изследване са земеделски стопанства в Косово, а **предмет** – мениджмънтът, чиито принципи земеделците прилагат за успешното развитие на своите бизнес модели.

Задачите са изпълнени в хода на изследването, Хипотезите, издигнати за проверка в хода на дисертационното изследване са правилно дефинирани и дават възможност обективно да се докаже или отхвърли основната теза на дисертационния труд.

Методическата рамка на изследването включва използването на множество методи като аналитичен и сравнителен метод, индуктивен и дедуктивен метод, метод на научната абстракция, описателен метод и др. Подборът на методите е съобразен с спецификата на предмета на изследване и дават възможност за ефективен синтез на данни.

Методическият инструментариум е подходящо подбран, в съответствие с поставените цел и задачи.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е в обем от **234 страници**. Той е онагледен с **24 илюстрации, 28 – фигури и 10 таблици**. Библиографската справка в дисертацията обхваща **347 литературни** източника. Фигурите илюстрират отлично влиянието на различни фактори, които влияят върху агромениджмънта в Косово. Литературният обзор е обширен и обхваща достатъчно литературни източници, като са изследвани актуални научни разработки и публикации в сферата на научното

изследване. *Посочените литературни източници са пряко свързани с темата на дисертационния труд.* Това е безспорно доказателство, че в хода на своето изследване, докторантът е придобил задълбочен поглед и знания относно изследвания проблем.

Структурата на дисертационното *изследване е логически построена и съответства на поставената цел и задачи.* Трудът съдържа конкретни резултати и емпирични доказателства, които обективно отразяват реалните постижения на проведеното научно изследване.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Дисертационният труд анализира съвременните научни постижения в областта на управлението на лозарските стопанства за постигане на високо качество и устойчиво развитие. Направените систематизации и обобщения показват задълбоченост и добросъвестна работа с литературните източници, *умения за приложение на аналитични и дедуктивни техники за обработка на информация с различни изследователски методики.* Представеният дисертационен труд е **цялостно, завършено изследване по актуален и значим обществено-икономически проблем.** В хода на изследването са повдигнати и поставени на обсъждане най-значимите теоретични и практически проблеми, свързани с мениджмънта за повишаване на ефективността и изграждане на конкурентни предимства на лозаро-винарския сектор в Косово.

Кимете Брайшори притежава задълбочена *теоретико-методологическа подготовка, умения за самостоятелна изследователска работа и резултатите от дисертационното изследване доказват тази моя преценка.*

Оценявам високо получените конкретни резултати, на база на които са направени научно-обосновани изводи и препоръки по отношение на усъвършенстване на мениджмънта за постигане на икономическата устойчивост на лозарските стопанства в Косово.

Заинтересовани страни от изследването могат да бъдат образователни и учебни организации за целите на професионалната подготовка, бизнесорганизации с различен индустриален профил, организации от неправителствения сектор, органите на държавната и регионална власт.

6. Приноси на дисертационния труд.

Приносите могат да бъдат разделени на научни и научно-приложни.

Към **научните приноси** може да се отнесе обогатяване на знанията в областта на управлението и устойчивото развитие, чрез предложената концептуална рамка за оценка мениджмънта на лозарското стопанство.

- формулирана дефиниция за селското стопанство и неговите основни функции.
- анализирана е ролята на селското стопанство в икономическото развитие на Република Косово.

Към **научно-приложните** се отнасят:

- идентифициране на ключовите фактори, допринасящи за повишаване на селскостопанската производителност и конкурентоспособност.
- изследване и анализ на съвременните тенденции в селското стопанство.

- оценка на влиянието на конвенционалните и устойчивите земеделски практики.
- анализиране на характеристиките и значението на управлението в селското стопанство на Косово.

Приемам приносите като реални, достоверни и доказани в хода на дисертационното изследване.

7. Критични бележки и въпроси.

Представеният дисертационен труд е цялостно, завършено изследване, с *безспорни приноси и качества*, към което нямам сериозни критични бележки, но си позволявам да дам някои препоръки:

- Препоръчително е всяка глава да завършва с изводи, от които ясно да личи изпълнението на поставената цел и свързаните с нея задачи.
- Необходимо е по-ясно и категорично подчертаване на собственото мнение по разглежданите теоретични проблеми.

Направените препоръки в никакъв случай не омаловажават стойността на постигнатите резултати и положения от докторанта труд.

Същевременно имам и въпрос към докторанта:

- **Въпрос 1:** Как влияе развитието на генетиката, изкуствения интелект, роботиката, 3D принтирането, нанотехнологиите, биотехнологиите, върху управлението и устойчивото развитие на лозаро-винарския сектор в Косово?

8. Публикувани статии и цитирания.

Представени са общо **3 публикации** за периода 2014 -2020 г, посветени на дисертационния труд, от които всички са самостоятелни и на английски език.

Посочените публикации отразяват в голяма степен основните постижения на дисертационния труд. Като обем и качество те съответстват на изискванията за получаване на ОНС „доктор“.

Авторефератът е представен в установената форма и съдържание. Той отразява в обобщен вид основните резултати от изследването и дава необходимата представа за теоретичните и приложни постижения на автора.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предвид достойнствата на дисертационния труд, актуалността и сложността на изследваните проблеми, необходимостта от търсене на ефективни решения за тях в практиката, доброто теоретично равнище на изследваните и анализирани проблеми, може да се обобщи, че представеният дисертационен труд отговаря на нормативно заложените критерии за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ /ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение /.

Посочените резултати от изследването, посветено на „**АГРОМЕНИДЖМЪНТЪТ КАТО ФАКТОР ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В КОСОВО**“ дават достатъчно основание за **ВИСОКА ОЦЕНКА** на научния потенциал и

изследователската дейност на докторанта.

Всичко това ми позволява убедено да гласувам **ПОЛОЖИТЕЛНО** за присъждане на **КИМЕТЕ ГАШИ БРАЙШОРИ** на научната и образователна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Организация и управление (селско стопанство и подотрасли).

Дата: 11.05.2025 г
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:

Валентина
Алексиева
(проф. д-р В. Николова- Алексиева)

Digitally signed by
Валентина Алексиева
Date: 2025.05.16
12:04:32 +03'00'